

A költségvetés vitája a parlamentben

(Folytatás az 1. oldalról.)

lió magyar háziasszonyt. Ahogy az államnak, vagy a vállalatnak biztonság kell a gazdálkodáshoz, a háztartási számvetésnek is biztos alapokon kell nyugodniuk. Hiszen a mai gyorsan változó világban is mindig egyik fő gazdasági tényező marad a háziasszony, mert fő tényező maga a család.

Pártunk eddig is, ezután is a munkásosztály érdekeire építi gazdaságpolitikáját, és messzemenően figyelembe veszi a parasztság érdekeit. Amikor alapvetően új gazdasági módszereket javasolunk, nagyrészt a munkásélet tapasztalataiból merítünk, a haladó munkás- és paraszttömegek véleményére támaszkodunk. Az ő véleményük pedig az, hogy az államot — amióta az szocialista állam — mindenkor elismerik és tiszteletben tartják, tudják, hogy az állam boldogulása összefügg saját boldogulásukkal. Magukénak érzik az államot és sokat várnak tőle. De amikor üzemi, szövetkezeti, vagy tanácsi problémákról van szó, a kétkézi dolgozók nem nyugszanak bele abba, ha egyre azt mondogatják nekik, hogy „ez ezért, az amazért államerdek”. Nem fogadják el az olyasfajta érvelést, hogy „mindent eldöntött már az állam, te pedig, munkás és paraszt, csak üsd a vasat, vagy szántsd a földet, a többit meg bízd az államra”. És igazuk van, ha nem fogadják el. A központi szerveknek el kellett jutniuk a felismerésig, hogy a munkás és a paraszt több helyi intézkedést akar és helyi felelőst is; olyat, akit helyileg ellenőrizhet.

Ezért is szorgalmazzuk a tanácsok és vállalatok nagyobb, fokozódó önállóságát. Számolunk azzal, hogy a társadalmi érdek és az egyéni érdek mellett markánsan jelentkezik majd a kollektív közösségi érdek, amely a gazdasági életben mint vállalati, vagy szövetkezeti érdek fog megnyilvánulni. Nincs okunk félni ettől, mert ez is közösségi összefogásra buzdítja a dolgozókat és nem a minden áron való egyéni érvényesülést állítja előtérbe. Az öntudatos munkás bizonyára továbbra is törekszik majd az egyéni érvényesülésre, de annyira és úgy, ahogy a szocialista élet szabályai megengedik, erkölcsileg jóváhagyják. Most a közösségi célok nagy része közelebb kerül a munkáshoz, a paraszthoz, s ez növeli a közösségi felelősség-tudatot.

Az új gazdasági mechanizmus új feladatok elé állítja az értelmiséget, növeli az értelmiséggel szembeni társadalmi követelményeket, ugyanakkor kilátásba helyezi a nagyobb erkölcsi — és amennyiben lehet — anyagi elismerést. Azt tapasztaljuk, hogy az értelmiség körében döntően tért hódítottak a gazdasági reform eszméi, különösen a műszaki, gazdasági és tudományos területen. Viszont az úgynevezett humán értelmiség sorában sokan nem látják még világosan a tevékenységükkel szemben támasztott társadalmi igényeket jövőbeni helyzetüket. Részből ugyan természetesen, hiszen ezek a rétegek a gazdasági élettel csak közvetve érintkeznek, de nem elkerülhetetlen ez a situáció. Nagyon fontos hogy az új, a társadalmi haladásért vívott harcunk ebben az értékes rétegben is jobb megértésre, nagyobb támaszra találjon.

A kulturális tevékenység jövőjével kapcsolatban — különös tekintettel az új gazdasági mechanizmusra — helyenként még mindig találkozhattunk aggodalommal. Hallani olyanfajta aggodalmakról, hogy vajon a kultúra nem kommercializálódik-e az új gazdasági feltételek közepette? Erre azt tudom mondani, hogy a fejlődésmozgás elve a kulturális életben korlátozva és sajátosan érvényesül, azaz biztosítható, hogy ne keresztesse a fejlődésmozgás követel-

ménye a kulturális fejlődést. Pártunk kulturális politikája nem változik, a kulturális tevékenységet érintő új gazdasági szabályok célja, hogy az eddigi kulturpolitikát az eddigi anyagi eszközökkel, az eddiginél hatósabban érvényesítse. Az állam ezt azonnal segíti, hogy szolid mecénása maradjon a művészi értékű, de anyagi támogatásra szoruló művészeteknek és a tömegkultúra fejlesztésének is, de persze a tömegek valószínűsített kulturális igényét is

Timár Mátyás:

A dolgozók bizakodással várják a reform életbe léptetését

Tisztelt országgyűlés!

A költségvetési javaslat, Vályi elvtárs beszéde, részletesen tartalmazza gazdasági helyzetünk elemzését, 1968. évi elképzeléseinket — mondotta bevezetőként, majd az 1967. évi eredmények ismertetése után így folytatta:

— Milyen eszközök állnak rendelkezésünkre a fejlődési ütem, ezen belül az életszínvonal növekedési ütemének gyorsítására? Ilyen lehetőség:

A termelés gazdasági hatékonyságának, minőségi mutatóinak további javítása és a jobb termelési struktúra kialakítása.

E célokat szolgálja a gazdaságirányítási módszereinek reformja.

Ezután a gazdálkodás egyes kérdéseit elemezte, majd a továbbiakban hangsúlyozta:

— A lakosság a legnagyobb érdeklődéssel az 1968. évi árváltozásokat kíséri. Közismert, hogy fogyasztói áraink sok vonatkozásban nem felelnek meg az értékviszonyoknak, a költségeknek. Hosszú távon lehetséges csak olyan árszínvonalat és arányokat kialakítani az élelmiszerek, az iparcikkek és a szolgáltatások területén, hogy az árak megfeleljenek a valóságos értékviszonyoknak és igazodjanak a világpiacon árhoz. Ezt a hosszútávú árpolitikát úgy kell végrehajtani, hogy közben a lakosság életszínvonalát természetesen emeljük.

A jelenlegi árrendszerben az évek során kialakult eltérő forgalmi adó kulcsok miatt sokszor hasonló cikkek árai is lényegesen és indokolatlanul különböznek. Ezért a forgalmi adó kulcsok egyszerűsítését, nivellálását kellett végrehajtani. A ruházati cikkeknek a fogyasztói árak nivellálásának hatására a forgalom kb. 7 százaléknál 10 százaléknál meghaladó áremelkedés következik be. Ennek érdekében, hogy a szükséges mértékű áremelés ne érintse kedvezőtlenül a lakosságot, a ruházati termékek 1968. január 1-i induló árszínvonalát átlagosan 1,8 százalékkal leszállítottuk.

A hatósági árak és a forgalmi adó csökkentése következtében a fő tömegfogyasztási cikkek árai összességében kevesebb, 1,3 milliárd forint értékben csökkentek.

Mindehhez kapcsolódik a merev hatósági árrendszerről a rugalmas fogyasztói ármechanizmusra való áttérés. Ez a harmadik típusú árváltozás, ami a piaci viszonyokhoz való jobb igazodást jelent, az adott termékekben az árszínvonal némi emeléseivel jár.

Az árrendszer mechanizmusában végrehajtott változások, a rugalmasabb áralakulás, szükségessé teszik, hogy a kormány és illetékes szervei továbbra is megtartsák árszabályozási, és fokozzák ellenőrzési tevékenységüket. A nem hatósági árak között lesznek felsőhatáros árak és irányárak. A szabadárak változtatásánál bizonyos körben előzetes bejelentési kötelezettség rendelhető el. A kormány előtt az árelen-

ki kell elégiteni, s ebben a szocialista állam nem helyezkedhet arisztokratikus állásponton. Nem kell tehát féltelnünk a kultúrát a tömegek gazdaságosságát is kielégíthető igényétől. Ugyanakkor mindig kell támogatást kell adnunk annak, amit úgy nevezhetünk, hogy a tömegek által még fel nem ismert, vagy el nem ismert művészi érték, végeredményben tehát azt az elvet követjük, hogy az állami kulturális kiadá-

sok elosztásakor a fő iránytű mindig a kultúrpolitika általános célja legyen.

Mindent összevetve, bizakodva tekinthetünk a jövő esztendő elé. Ha társadalmunk politikai erejét a tervek és a programok mögé tudjuk állítani, akkor nemzetünk új lehetőségeket teremti saját szocialista jövőjének formálásában.

A párt nevében az 1968. évre szóló költségvetési javaslatot elfogadom.

évek megfelelően importálunk fogyasztási cikkeket a tőkés országokból is. A reform bevezetésével kapcsolatos átmenet során sok problémával fogunk találkozni. Fontos feladat a belső piac stabilitásának biztosítása, a jövedelemszóródások, a munkaerőhullámzás figyelemmel kísérése és az ezzel kapcsolatban szükséges intézkedések megtétele. Javítani kell költségvetésünk egyensúlyát, felszínre kell hozni a munka jobb megszervezése útján a termelékenység növelésében rejlő tartalékokat, takarékosabban kell bánni a közületi pénzzel. Gondosan ügyelnünk kell nemzetközi fizetési mérlegünk egyensúlyára.

Bár a széles körű reform problémamentesen nem oldható meg, optimizmussal tekintünk megvalósítására. Biztosak vagyunk, hogy eredményei nem hosszú időn belül megmutatkoznak. Tapasztalhatjuk, hogy az emberek bizakodással várják a reform életbeléptetését és kibontakozását.

őrzésért az Országos Anyag- és Árhivatal felelős.

Kétségtelen, hogy az ármozgások az első időszakban szokatlanul hatnak majd, hiszen az elmúlt két évtizedben általában és túlnyomóan a fix, hatósági árak voltak a jellemzők. A kezdeti változások után azonban az árak alakulásában a kellő stabilitás biztosítható, ehhez a megfelelő árukészletekkel és szabályozó eszközökkel rendelkezünk.

A belső piac áruellátásának javítása már hosszú évek óta gazdaságpolitikánk középpontjában áll. Sok kedvező jel mutat arra, hogy az új nyereségérdekeltségi rendszer ösztönzői alapján vállalatok keresik az árualapok szélesítésének lehetőségeit, törekvésük a választékok bővítésére, a hiánycikkek pótlására. Bővítjük a szocialista országokból származó fogyasztási cikkek áru-vásztékát, s ez egyben ösztönzi a hazai ipart is a termékek korszerűsítésére, fejlesztésére. 1968-ban az előző

Dr. Horgos Gyula:

Terven felül is növeljük a kereskedelmi árualapot

Az állami költségvetésről szóló törvényjavaslat megválasztása és elfogadása minden évben belpolitikai életünk egyik legfontosabb eseménye. Az 1968. évi állami költségvetéstervezet mind bevételi, mind kiadási oldalán a kohó- és gépipar vállalatai jelentős helyet foglalnak el. Így sokat tehetnek és sokat is kell tenniük a költségvetési egyensúly javításáért — mondotta Horgos Gyula, majd tájékoztatást adott a kohó- és gépipar ideai várható eredményeiről és az új gazdaságirányítási rendszerre való felkészülésről.

A termelés növekedésének üteme az idén mindkét ágazatban túlhaladja a tervben előírt mértéket. A múlt évhez viszonyítva a kohászat termelése 5,1 százalékkal, a gépiparé 8,3 százalékkal növekszik. Ez azt jelenti, hogy a kohó- és gépipar vállalatai az idén a tervezettnél 2,2 milliárd forint értékűvel több terméket állítanak elő.

A távalyhoz képest a kohászat 8 százalékkal, a gépipar pedig 13,8 százalékkal több árut ad az idén a belföldi piacra. Várhatóan 700 millió forinttal járul hozzá a belkereskedelem árualapjához. Szerepelnek ebben olyan gépipari tartós fogyasztási cikkek, mint például 5000 tűzhely és gáztűzhely, 5000 villanybojler, 20 000 olajkályha, 1300 motorkerékpár, 300 tonna zománccédeny stb.

A reformra való felkészülésről elmondotta: a tárca területén a közgazdasági eszközökkel való irányításról

ideig országos gond volt a pótkatétrész-hiány. Ezért az 1965. január 1-i részleges gépipari árrendezésnél a pótkatétrész-árakban az átlagosnál nagyobb nyereséget biztosítottunk, és egyidejűleg más anyagi ösztönzési formát is alkalmaztunk. Az intézkedés eredményeként tíz százalékkal növekedett a pótkatétrész-gyártás volumene, ma pedig már úgyszólván felitődött a piac.

A kohászat területén is kedvező folyamat indult meg.

A belkereskedelem részére szóló szállítások volumenére már évek óta nem adtuk ki kötelező tervutasítást a vállalatoknak. Az utasítások helyett fokoztuk az

ellenőrzést. Tapasztalataink azt igazolják, hogy javult a belföldi piac ellátása, jelentősen csökkent a hiánycikkek száma.

A megváltozó feladatoknak és munkamódszereknek megfelelően megváltozik a minisztérium szerepe. Legfőbb feladata a távlati fejlesztési célok kidolgozása és az ellenőrző tevékenység, az operatív döntések a vállalatokhoz kerülnek. Ez az eddiginél bonyolultabb munkát jelent, és nagyobb körültekintést, szellemi erőfeszítést igényel. A minisztérium szervezete az új feladatok megoldására november 1-ig már átalakult: 50 százalékos létszámcsoökkentést hajtottunk végre.

Dr. Orbán László:

Fokozott támogatás a szocialista kultúrának

Dr. Orbán László az iskolai új néhány kérdésével is foglalkozott. Rámutatott: a nyolc esztendeje bevezetett iskolareform előnyös szerkezeti változásokat eredményezett. A szakmát adó középiskolákban a tanulók aránya 30 százalékról 45 százalékra nőtt. Ilyen módon — az ipari tanulókat is figyelembe véve — a diákok több mint kétharmada szakmát adó középiskolában tanult. További erőfeszítések történnének azért, hogy 1970-ben már legalább annyi diák tanulhasson a szakközépiskolákban, mint a gimnáziumokban.

A következő időszakban az iskolai tanulók száma nem emelkedik tovább, sőt az általános iskolákban csökkenéssel számolunk. A pedagógusok száma viszont gyarapodik. Ez új lehetőségeket, kedvező körülményeket teremt az oktató munka feltételeinek javítására. Létrehozunk a személyi feltételei annak, hogy fokozatosan csökkentsük a nagy osztálylétszámokat és a pedagógusok óraszámát.

Az új gazdaságirányítási rendszerrel kapcsolatban sokakban él az aggály: vajon

az új gazdasági mechanizmus nem hordozza-e magában a kultúra kommercializálódását, nem vezet-e a seikeres, olcsó sikereket hajszoló, szórakoztató termékek mértéktelen elterjedéséhez? — folytatta. A vállalatok és intézmények nagyobb önállósága és nagyobb érdekeltisége természetesen felszínre hozhat ilyen tendenciákat. Rendelkeznünk viszont azokkal az eszközökkel és életbe léptetnünk olyan intézkedéseket, amelyekkel korlátok közé tudjuk szorítani a tendenciákat. A kultúra terén ugyanis fenntartjuk az állami dotálás rendszerét. Bár nem arról van szó, hogy a pénz itt nem számít, a nyereség és a bevétel a jövőben sem lehet kizárólagos, vagy akárcsak döntő mércéje a kulturális vállalatok és intézmények elbírálásának. Létrehozunk a művelődésügyi miniszter rendelkezésére álló kulturális alapot. Ebből az eddiginél fokozottabban szeretnénk anyagiilag támogatni a szocialista mondaniólójú, színvonalas alkotásokat, azok terjesztését, továbbá a munkásság, a parasztság és az ifjúság művelődési igényeinek kielégítését.

CSONGRÁD MEGYEI KÉPVISELŐK FELSZÓLÁLÁSAI A VITÁBAN

Győri Imre:

A szegedi szénhidrogén-medence népgazdasági jelentősége

Tisztelt országgyűlés! Kedves elvtársak! Felszólalásomban egy olyan beruházással, a Csongrád megyében talált szénhidrogén feltárással, a kitermelésével kapcsolatos programmal, s ezzel összefüggésben néhány gondolattal, problémával kívánok foglalkozni, amely az 1968. évi költségvetésben is nagy összeggel szerepel.

A harmadik ötéves terv előirányzata szerint 1970-re hazánkban a szénhidrogének adják az energiahordozók mintegy 40 százalékát. A cél elérésében — a testvéri Szovjetunióból behozott kőolaj mellett — jelentős szerepet tölt be a hazai kőolaj- és földgáztermelés, s ezen belül a dél-alföldi, így a Csongrád megyében talált szénhidrogénkincsek feltárása is.

Csongrád megyében — Szeged és Algyő környékén és más területeken is — megkezdődött az olajbányászat. Ma már nemcsak az új gyárak keményei, a nagyüzemi szocialista mezőgazdaság új, modern majorepültel, nemcsak a szerény, de

a korábbi évekhez képest jelentősen megnövekedett építkezések eredményeként kialakult városi lakótelepek és az új falusi házak tartoznak a megváltozott táj képéhez. Ma már megszokottá váltak az Alföld déli részén a fűrotornyok, az olaj- és gázipari berendezések, szállítóeszközök is. Csak az tudja igazán értékelni ezt a fejlődést, aki még emlékszik a tíz évvel ezelőtti helyzetre.

Megyénk dolgozói nagy érdeklődéssel és figyelemmel kísérik az olajbányászat meghonosodását. Növekvő önérettel veszik tudomásul, hogy az elmúlt tíz esztendő alatt Csongrád megye, az ország energiában legszegényebb megyéje — a feltárt olaj- és gázvagyony jóvaltöbből — az ország egyik leggazdagabb megyéjévé vált.

Bár még csak a próbaüzemeltetés folyik, ez a térség adja a hazai olajtermelés 10 százalékát. A 70-es évek elején pedig már az 50 százalékos, vagy még az ennél nagyobb arányt is elérheti a népgazdaság, s az ipari gáz termelésének csaknem egyharmadát fogja nyújtani.

A harmadik ötéves terv indulásakor még nem volt ismert ez az ásványkincs. Kormányzatunk menet közben, terven felül biztosította a kitermeléshez szükséges anyagiakat, pénzeszközöket. Ennek alapján kezdődött a gyorsütemű beruházás. Mi a magunk szerény erejével segítettünk, hogy a földgázkincs és az olaj minél előbb hasznosítható legyen a népgazdaság számára.

A beruházás megvalósításának menetében azonban olyan problémák, gondok mutatkoznak, amelyek megoldása nemcsak tőlünk, nem is csak az olaj- és gázipari vállalatoktól, sőt még csak nem is a Nehézipari Minisztériumtól függ. Ezek csak együttes erőfeszítéssel küszöbölhetők ki. A gondok, problémák nagyobb része a gyors fejlődésből következik, de közrejátszanak bennük más okok is. Így például az, hogy a kormány gyors intézkedését, amelyvel előteremtette az anyagi